

Kommunledningskontoret
Jonas Vehmonen

Kommunstyrelsen

Planeringsförutsättningar och direktiv för budget 2026 och plan 2027–2028

Ärendet

Planeringsförutsättningar och direktiv för budget (PLF) är kommunstyrelsens direktiv för arbetet med förslag till budget 2026 och plan 2027–2028. Planeringsförutsättningarna är baserade på budget 2025 och plan 2026–2027, kommunens riktlinjer för ekonomistyrning och Sveriges kommuner och regioners (SKR) prognoser.

Nämnderna har i uppdrag att svara på planeringsförutsättningarna och direktiven och lämna ett förslag till budget 2026 och plan 2027–2028. Svaren användas som underlag till kommunstyrelsens ordförandes budgetförslag.

Kommunfullmäktige ska anta budget 2026 och plan 2027–2028 samt scenarier för den ekonomiska utvecklingen för åren 2029–2035.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen fastställer planeringsförutsättningar och direktiv för budget 2026 och plan 2027–2028, enligt kommunledningskontorets tjänsteutlåtande daterat 4 februari 2025.
2. Kommunstyrelsen uppdrar till nämnderna att senast den 13 juni 2025 inkomma med förslag till budget 2026 och plan 2027–2028 i enlighet med planeringsförutsättningar och direktiv.

Kommunledningskontoret
Jonas Vehmonen

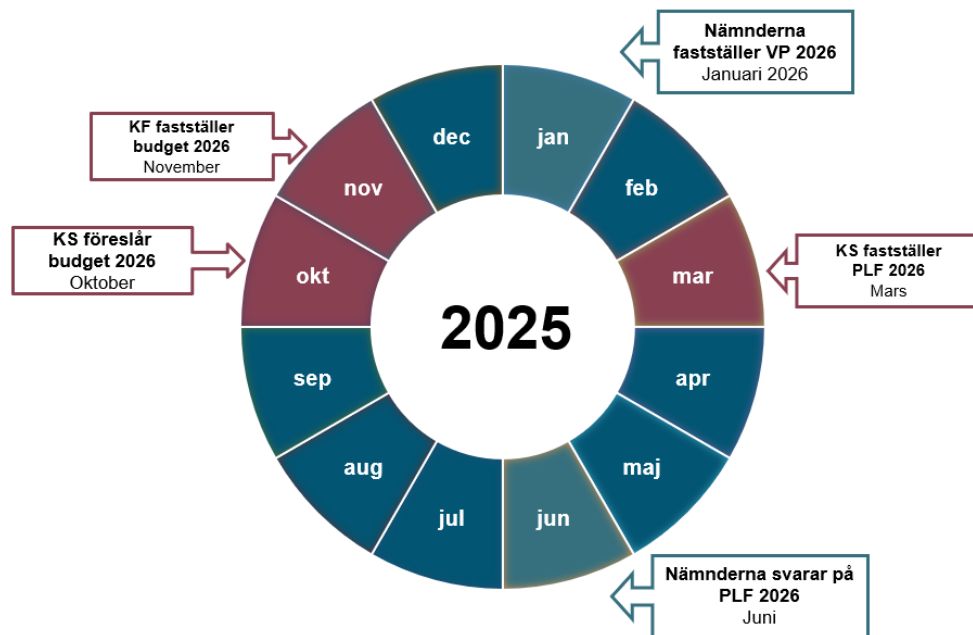
Bakgrund

Planeringsförutsättningar och direktiv för budget 2026 och plan 2027–2028 anger de ekonomiska förutsättningarna för budgetarbetet tre år framåt i tiden och inleder arbetet med budgetprocessen. Planeringsförutsättningar och direktiv till budget är ett tjänstemannaförslag som bereds inom kommunledningskontorets ekonomiavdelning under perioden december 2024 till februari 2025 och baserar sig på budget 2025 och plan 2026–2027, kommunens riktlinjer för ekonomistyrning samt SKR:s prognoser. Planeringsförutsättningar och direktiv för budget 2026 och plan 2027–2028 fastställs av kommunstyrelsen under mars månad. Under perioden mars–juni bereder respektive förvaltning/kontor nämndernas förslag till budget som beslutas i respektive nämnd senast juni månad. Nämndernas förslag till budget utgör sedan underlag till kommunens budget för vilken förslag beslutas och lämnas av kommunstyrelsens ordförande till kommunstyrelsen under oktober. Budgeten fastställs slutligen av kommunfullmäktige under november. Under perioden december 2025 till januari 2026 fastställer nämnderna sina verksamhetsplaner.

I juli 2025 presenterade utjämningskommittén betänkande – Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50) som innehöll en bred översyn av systemet för kommunalekonomisk utjämning och LSS-utjämningen. Ett antal förändringar föreslogs. Förslaget, om det införs i sin helhet, innebär att kommunen kommer att betala ytterligare till utjämningsystemet. I förslaget indikeras att det för kommunens del kan det vid ett införande 2026 initialt innebära att kommunen ska betala ytterligare cirka 13 miljoner kronor införandeåret. Planeringsförutsättningar och direktiv till budget har inte tagit hänsyn till förslaget. I den fortsatta budgetprocessen behöver utvecklingen av förslaget bevakas.

Kommunledningskontoret
Jonas Vehmonen

Diagrammet nedan visar arbetsprocessen för budget 2026 och plan 2027–2028.



Sammanfattning

Kommunledningskontorets förslag till planeringsförutsättningar och direktiv för budget 2026 och plan 2027–2028 är framtaget för att nå en långsiktigt hållbar ekonomi och budget i balans. Kommunens resultat enligt balanskravet antas uppgå till 40,1 miljoner kronor enligt förslaget.

För 2026 budgeteras nämndernas nettokostnader öka jämfört med 2025 främst på grund av höjd peng och check med 2 procent och för anslag med 1 procent. Volymerna antas uppgå till cirka 1 709 miljoner kronor. Anslag antas uppgå till cirka 678 miljoner kronor.

I de centrala intäkts- och kostnadsposterna på finansförvaltningen ingår pensioner, internränta, skatteintäkter (netto) samt finansnetto.

Jämfört med budget 2025 antas kostnaderna för pensioner minska med 32,2 miljoner kronor, intäkt för internräntan öka med 8,1 miljoner kronor, kostnad för finansnetto öka med 8,0 miljoner kronor och skatteintäkter (netto) öka med 71,4 miljoner kronor.

I posten för skatteintäkter (netto) ingår skatteintäkter, statsbidrag, kommunal utjämning, fastighetsavgift och LSS. Danderyd är nettobetalare till den kommunala utjämningen och prognostiseras betala 920,3 miljoner kronor år 2026.

Kommunledningskontoret

Jonas Vehmonen

Ekonomiska förutsättningar för budget 2026 och plan 2027–2028

Uppräkningen 2026–2028 för löner och priser uppgår till 1 procent och för peng och check 2 procent 2026 och 1 procent 2027–2028.

Information om uppräkningsarna ger verksamheterna långsiktiga förutsättningar att förhålla sig till och innebär en kostnadskontroll för att säkerställa en ekonomi i balans över tid. Att nämnderna ges en uppräkning om 1 procent innebär att nämnderna kompenseras för 1 procent för ökade kostnader för till exempel priser och löner. Om priser och löner stiger med mer än 1 procent så behöver nämnderna finansiera ökningen genom effektivisering och/eller besparing inom verksamheten.

Nämnderna och kommunstyrelsen ges *full compensation* för *ökade kapitalkostnader, volymförändringar och nya krav som kommer med ändrad lagstiftning*. Minskar nämndernas kostnader för kapitalkostnader, lagar och/eller volymer så minskar nämndernas budget med motsvarande belopp.

Kommunledningskontoret
Jonas Vehmonen

Förslag till budgetramar 2026 och plan 2027–2028

Kommunledningskontoret skriver fram planeringsförutsättningar och direktiv för budget 2026 och plan 2027–2028. Planeringsförutsättningarna bygger på kommunens riktlinjer för ekonomistyrning, av kommunfullmäktige antagen budget för 2025 och plan 2026–2027 samt SKR:s prognoser.

I kommunens riktlinjer för ekonomistyrning framgår kommunens huvudregler för resursfördelning.

Danderyds kommun tillämpar rambudgetering. Det innebär huvudsakligen att ett eventuellt tillskott eller avdrag i nästkommande budget relateras till föregående årsbudget, där förändringen mellan åren är i fokus. Undantaget är de avgiftsfinansierade verksamheterna där så kallad nollbudgetering tillämpas.

Utöver att lagar och förordningar ska följas och finansieras så är kommunens huvudprinciper följande:

- Politiska prioriteringar
- Demografi (*volymer inom främst barnomsorg, skola och äldreomsorg*)
- Pris- och löneökningar mellan åren
- Verksamhetsförändringar (*redan beslutade såsom planerade*)
- Driftkostnadsförändringar på grund av investeringsvolymer (*kapitalkostnader*)

Nämnderna har i uppdrag att beräkna följande punkter. Alla beräkningar anges i miljoner kronor med en decimal (x,x miljoner kronor). Det betyder att vid lägre siffror än 50 000 kronor ges ingen kompensation (0,0 miljoner kronor). 50 001 kronor ska således avrundas till 0,1 miljoner kronor.

Volymer

Detta gäller främst utbildningsnämnden och socialnämnden. Nämnderna ska beräkna exempelvis hur många fler eller färre barn, elever eller äldre det blir under åren 2026–2028. Principen är att nämnderna ska bli 100 procent kompenserade för ökade volymer som kommer påverka nämndernas kostnader framöver. Om volymerna minskar gäller samma princip fast omvänt, nämnden får lämna tillbaka 100 procent för minskade kostnader.

Kommunledningskontoret
Jonas Vehmonen

Priser och löner samt peng och check

Kompensation om 1 procent utgår till nämnderna för pris- och löneökningar under budget- och planperioden. För peng och check kompenseras verksamheterna med 2 procent 2026 och 1 procent 2027–2028.

Nämnderna kan omdisponera kompensationen mellan de olika peng- och checkbeloppen. Det möjliggör för nämnderna att variera höjningen av peng- och checkbeloppen mellan de olika verksamheterna.

Danderyds kommun är medlem i förbundet Storsthlm.

Medlemskommunerna i Storsthlm har gemensamma programpriser inom gymnasiet. Programpriser för 2026 har inte beslutats ännu.

Utbildningsnämnden ska räkna med 2,8 procent kompensation, men när beslut kommer från Storsthlm ska beräkningen justeras.

Verksamhetsförändringar

Med verksamhetsförändring avses när en verksamhet flyttas mellan nämnder. Grundprincipen är att en verksamhetsförändring ska vara kostnadsneutral för kommunen som helhet.

Kapitalkostnader

Principen är att nämnderna ska bli 100 procent kompenserade för de ökade kapitalkostnader som en beslutad investering medför. Om nämnderna har minskade kapitalkostnader gäller samma princip fast omvänt, nämnden får lämna tillbaka 100 procent för minskade kostnader.

Investeringsutgifter som omförs till driftbudget

Nämnderna ska lämna förslag till investeringsutgifter som omförs till driftbudget. Dessa ska ingå i nämndens nettobudget.

Investeringar

Nämnderna ska i sina budgetförslag ta fram investeringar för åren 2026–2028. Totalbudgeten för respektive projekt ska budgeteras, och delas upp på respektive år då utgift förväntas komma.

Lagar

Principen är att nämnderna ska bli 100 procent kompenserade för nya krav som kommer med ändrad lagstiftning som innebär ökade kostnader. Om nämnderna har minskade kostnader gäller samma princip fast omvänt, nämnden får lämna tillbaka 100 procent för minskade kostnader.

Kommunledningskontoret

Jonas Vehmonen

Övrigt

Nämndernas budgetförslag ska uppgå till tre år, 2026 till och med 2028.

Nämnderna ska i sina budgetförslag i avsnittet för risker beskriva och analysera risker och konsekvenser med uppräkningspunkter som inte motsvarar den faktiska kostnadsökningen. Nämnderna ska beskriva vilka åtgärder som behöver vidtas för att nå en budget i balans. Nämnderna behöver aktivt arbeta med att se över nämndens intäkter.

Kommunledningskontoret kommer att ta fram mallar och anvisningar som respektive verksamhet erhåller längre fram i processen.

Kommunledningskontoret
Jonas Vehmonen

Resultaträkning

Den förenklade resultaträkningen nedan visar budget för åren 2025–2026, och plan för åren 2027–2028. Beräkningarna och antaganden har utgått från budget 2025. De centrala intäkts- och kostnadsposterna kommer att uppdateras igen i samband med budgetarbetet under hösten 2025.

Budgetramarna har under budget- och planperioden utökats med 1 procent för priser och löner. För peng och check har budgetramarna utökats med 2 procent 2026 och 1 procent 2027–2028.

Kommunledningskontoret har gjort antagandet att den kommunala skattesatsen är oförändrad under hela budget- och planperioden 2026 till och med 2028.

Tabellen nedan visar budget för 2025–2026 och plan 2027 och 2028.

Resultaträkning Miljoner kronor	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Kommunstyrelsen	-158,6	-160,6	-162,6	-161,4
Valnämnden	-0,4	-1,9	-1,9	-0,4
Revision	-1,7	-1,7	-1,7	-2,0
Överförmyndarnämnden	-3,2	-3,2	-3,2	-3,2
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	-31,0	-31,4	-32,7	-32,2
VA-verksamhet och Avfall	0,0	0,0	0,0	0,0
Tekniska nämnden	-187,8	-198,9	-183,2	-180,8
Kultur- och fritidsnämnden	-123,5	-124,0	-125,9	-129,4
Utbildningsnämnden	-1 008,6	-1 014,7	-1 017,8	-1 018,5
Socialnämnden	-801,8	-852,6	-874,2	-898,5
Nämndernas nettokostnader	-2 316,6	-2 389,0	-2 403,2	-2 426,4
Pensioner	-56,2	-24,0	-11,9	-15,1
Internränta	88,1	96,2	103,5	110,6
Verksamhetens nettokostnad	-2 284,7	-2 316,8	-2 311,6	-2 331,0
Skatteintäkter (netto)	2 331,4	2 402,8	2 471,2	2 547,0
Finansnetto	-38,0	-46,0	-63,0	-76,0
Årets resultat	8,7	40,1	96,6	140,0
Resultat enligt balanskravet	8,7	40,1	96,6	140,0

**Skatteintäkter (netto) innehåller: Skatteintäkter, kommunal utjämning, statsbidrag, fastighetsavgift och LSS-utjämning.*

Kommunens budgeterade resultat 2026 uppgår enligt balanskravet till 40,1 miljoner kronor, vilket är ett högre positivt resultat med 31,4 miljoner kronor jämfört med budgeterat resultat 2025.

Kommunledningskontoret

Jonas Vehmonen

För 2026 budgeteras nämndernas nettokostnader öka främst på grund av höjd peng och check med 2 procent och för anslag med 1 procent. Volymerna antas uppgå till cirka 1 709 miljoner kronor. Anslag antas uppgå till cirka 678 miljoner kronor.

I de centrala intäkts- och kostnadsposterna på finansförvaltningen ingår pensioner, internränta, skatteintäkter (netto) samt finansnetto. Kostnaderna för pensioner budgeteras minska med 32,2 miljoner kronor, intäkt för internräntan öka med 8,1 miljoner kronor, skatteintäkter (netto) öka med 71,4 miljoner kronor och finansnetto öka med 8,0 miljoner kronor.

Resultat enligt balanskravet som visar resultatets andel av skatteintäkter netto uppgår för 2026 till 1,7 procent, 2027 till 3,9 procent och för 2028 5,5 procent. Genomsnittet för perioden uppgår till 3,7 procent.

Antaganden

Danderyds kommun är medlem i medlems- och arbetsgivarorganisationen Sveriges kommuner och regioner (SKR). SKR:s uppgift är att stödja och bidra till att utveckla kommuner och regioners verksamhet. I de fall SKR lämnar prognoser följer kommunen i de flesta fall dessa. Prognoserna definieras som antaganden nedan och det är dessa som ska ligga till grund för beräkningar som görs i arbetet med budgeten. I händelse att prognoser inte lämnats av SKR ännu används tidigare års antaganden. När SKR lämnar nya prognoser kan kommunen komma att följa dessa och antaganden kan därför komma att ändras.

Tills vidare ska nedanstående gemensamma antaganden gälla för arbetet med budget 2026 och plan 2027–2028.

Prisökningar	2,1 %
Overheadkostnader	2,1 %
Löneökningar	2,0 %
Personalomkostnadspålägg	40,24 %
Internränta	2,5 %
Internhyror	2,1 %

Nämnderna ges i uppdrag att i sina budgetförslag beräkna och budgetera på följande antaganden:

Prisökningar

Antagande för KPI ska göras om 2,1 procent för varje enskilt år för budget- och planperioden.

Kommunledningskontoret
Jonas Vehmonen

Merparten av kommunens verksamheter är bundna av avtal som är indexreglerade. SKR:s prognos för åren 2026–2028 ligger i snitt på 2,1 procent.

Overheadkostnader

Antagande för overheadkostnader ska göras med en höjning om 2,1 procent för varje enskilt år för budget- och planperioden.

Som overheadkostnad avses kostnader för kommungemensamma verksamheter så som ekonomi och styrningsavdelningen samt HR och kommunikationsavdelningens bruttokostnader.

Löneökningar

Antagande för löneökningar ska göras med 2,0 procent för varje enskilt år för budget- och planperioden.

Personalomkostnadspålägg

Antagande för personalomkostnadspålägg (PO-pålägg) ska göras med 40,24 procent för varje enskilt år för budget- och planperioden.

SKR:s preliminära beräkning för PO-pålägg 2026 uppgår till 40,24 procent och kan komma att ändras när SKR tar beslut.

Nämnderna ska i sina budgetförslag ange hur mycket kostnaderna minskar för nämnden med anledning av det minskande PO-pålägget.

Internränta

Antagande för internränta ska göras med 2,5 procent för varje enskilt år för budget- och planperioden. Internräntan är en intern transaktion mellan nämnderna och den centrala finansförvaltningen.

Ambitionen med internräntan är att den ska fänga en rimlig räntenivå sett över investeringarnas hela livslängd. Förslag till internränta presenterar SKR senast i februari månad året innan budgetåret. Internräntan kan komma att ändras när SKR presenterar internräntan.

Internhyror

Antagande för internhyror ska göras med en höjning om 2,1 procent för varje enskilt år för budget och planperioden.

Kommunens samtliga hyror ska följa Konsumentprisindex (KPI), som fastställs i oktober månad året innan budgetåret. SKR:s prognos är för helåret 2025. SKR har ingen prognos över KPI oktober 2024 till oktober 2025 vilket betyder att kommunledningskontoret antar SKR:s snittprognos för åren 2026–2028 som uppgår till 2,1 procent.

Kommunledningskontoret
Jonas Vehmonen

Risikanalys för åren 2026–2028

Nämnderna kompenseras för ökade löner med 1 procent. Lönerörelsen för 2025 pågår och arbetsgivare och fackförbund förhandlar om nya kollektivavtal som påverkar löner och arbetsvillkor. Representanter för industrin som ofta sätter riktmärket för övriga branscher, har överlämnat sina avtalskrav till arbetsgiversidan, där de bland annat kräver löneökningar på 4,2 procent. Löneökningar på över 1 procent ställer effektiviserings- och besparingskrav på verksamheterna. Eventuella effektiviserings- och besparingskrav kan ge följd effekter på budgeten för 2026.

Konsekvenser för barn och unga

I planeringsprocessen utreds konsekvenser för barn och unga av respektive nämnd i den fortsatta beredningen av budgeten. Därav har Planeringsförutsättningar och direktiv inga direkta konsekvenser för barn och unga.

Ekonomiska konsekvenser

I planeringsprocessen utreds ekonomiska konsekvenser i den fortsatta beredningen av budgeten. Därav har planeringsförutsättningar och direktiv inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Johan Lindberg
Kommundirektör

Björn Wallgren
Ekonomichef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Planeringsförutsättningar och direktiv för budget 2026 och plan 2027–2028
2. Strategisk lokalförsörjningsplan 2025–2034, 2024-10-01

Expedieras
Samtliga nämnder